

Att lära och arbete med Arne Klingborg

Föredrag av Kristoffer Laurén på seminariet Livet som konst – Arne Klingborg 100 år på Ytterjärna Kulturhus 7/11 2015.

Mina möten med Arne Klingborg var främst i arbetet med glasfönstren till Kulturhuset i Ytterjärna. Jag hade gått ett par år på Rudolf Steinerseminariet, på Arnes kurser på konstnärliga linjen och fick där introduktion och insyn i konst- och arkitekturhistorien genom hans entusiasmerande berättande.

Naturligtvis lärde jag mig ett och annat, men det som blev lärdomar som kom att betyda mer i djupet av mig själv var ju hur Arne själv förhöll sig till sig själv, medmänniskan och världen.

Som målare och trädgårdsmästare pekade och visade han på de belysta blommornas men även de skuggälskande växternas värld. Vi gjorde studier av hur mångfacetterad växtvärlden kan vara i t ex mossor och lavar, mängder av färgnyanser om man ger sig tid att titta.

Vi åkte till Europa på konst- och arkitekturresor, tittade på tempel, fasader, utsmyckningar, proportionsförhållanden och så vidare.

En sådan resa var till Goetheanum och Arne ville att vi studenter skulle få fri tillgång till alla rum, vilket vi fick! Vi var överallt! Till och med mellan kupolinnertaket och det yttre. Där i fackverket hittade vi många gamla skisser från Steiners tid, om kupolmålningen. På resan dit fick jag även uppleva Arnes enorma tolerans. Vi var ju många ungdomar som tog ut svängarna lite på flyget ner. Det var då man fortfarande fick fri sprit, så vi beställde in whisky och konjak och cigarrer längst bak i planet.

När vi kom fram och jag fotograferade hela tiden, så kom den enda kommentaren från den då 78-årige Arne, med lite mer citronsmala läppar: Har snapsfotografen fått några bra bilder?

Något jag som jag lärt från Arne gäller färg, genom att jag bättrat, renoverat och målat om Arnes lasyrer på Mikaelgården. Att leva sig in i, bearbeta och skapa färgade rum, själsliga rum för barn och andra med särskilda behov har varit ett hjärteämne och en inkomstkälla för mig.

Arne var oerhört säker på färg, och på att fylla en färg med moralitet, beslutsamhet, styrka och balans för just den situationen det handlade om. En övertygelse, kunskap och kraft i genomförandet av färgen i arkitekturen. Mikaelgårdens teatersal är ett exempel på modernistisk antroposofisk kulturhistoria när den är som bäst, genialt!

Färgsättningen; den välkomnande lilla entrén i gult, hallen som paus, grå, men inte vilken grå som helst, utan pärlgrått skulle det vara! En blandning av ljusockra, bensvart och zinkvitt. Erfarenheterna kom från stafflimåleriet! Salen, aktiviteten och allvaret, det röda, publikrummet, det själsliga blått. och scenrummet, det mänskliga inkarnatet, rosa.

Arne praktiserade Steiners färglära, med kunskaper om färgens stöd krafter i rummet, för människan.

Det har jag haft stor nytta och glädje, och lärt mig, av! Det ljusa! Det hägrande ljusa! Det skuggande ljusa! Det dämpande! Det mörka! Att gå efter en målare som man respekterar gör att man suger åt sig det väsentliga. Arne älskade ju färg och god smak.

När vi arbetade med glasfönstren i glasateljén, kom var annan dag en Humphrey Bogart-eurytmist med blå trenchcoat, blå filthat och en svishad halsduk med lätta steg!

En gång kom vi i diskussion om fötter på hans figurer och tyckte att vi hade alltför svårt att få till dem. Men hans teckning var bara två öppna streck! Trots sin stora vilja upplevde jag att Arne gick lätt på marken.

Arne ville samarbeta, inte göra allt så färdigt, att vi bara skulle kopiera honom. Han ville att vi skulle känna oss fria! För mig var Arne en frihetslärare med konsten som verktyg!

Hur lär man sig att bli positiv? Mina lärdomar om det är att frihet kan ställas till förfogande och att det inte är ett tomt rum utan ett som är fyllt av intresse! Arnes positivitet var fylld av sannfärdig närvaro och intresse. Intresse som Arne uttryckte; Förstår du!... Intresse är ett lite mindre ord för kärlek! Det kan man använda så att det inte verkar så högtravande. Idealet var att inte vara högtravande, men folklig med höga ambitioner, de bästa kvalitativa insatserna och idéerna. Arne var uppmuntran, positivt bemötande, intresserad av hur man hade det. Dessa egenskaper verkade stort på mig. Jag var då i 24-årsåldern och Arne närmade sig 80.

En dag i arbetet med glaset besökte jag Arne på Vindkulla i hans atelje. Han hade grundat papper och han skissade på, och nu skulle ett nytt motiv visas. Det var spännande, roligt, nyfiket och med glädje. Vi åkte dit och Arne tog emot med stort allvar i ateljén. På Vindkulla gick man genom köket för att komma till ateljén, och i köket stannade jag och talade med Gertrud som tycket att vi skulle ha poesikvällar och så... Arne vinkade in oss och han berättade något om nästa fönstermotiv. Han ville höra vår åsikt, vi var medarbetare och kompisar liksom! Från köket hördes: Arne! Skall ni ha ett päron! Nej, ropade Arne, vi har viktiga saker som vi måste göra nu!

Det gick en stund, sen hördes det igen: Ska ni inte ha ett päron? Gertrud retades med Arne. Men som sagt, vi kände oss som medarbetare och kompisar. En annan historia var när vi en gång åkte någon stans och jag var chaufför, körde för fort och polisen stoppade oss och jag fick böter på platsen. Jag tyckte det var ytterst pinsamt, men Arne var helt tyst tills vi åkte igen. Då lutade han sig fram från baksätet och sa. Hur mycket blev det och grävde i blå manchester och fiskade upp D-mark, pund och andra sedlar. "Vi delar väl, så klart".

Det var härligt att som ung blondin känna att jag kunde fråga Arne om för mig svåra frågor. T ex. vad är klarseende för något? Hur målar man Kristus blick? Eller vad kan man ta betalt för sin konst? Arne var förberedd och stod i sin uppgift. Han sa till exempel: Är ni beredda när frågorna kommer?

På en resa till Kreta upptäckte jag ett invigningsmotiv, 4000 år gammalt, på en ring som var graverad i guld. Det var kung Minos ring. Motivet visade bland annat en man som står med ena handen mellan hornen på en oxe, och den andra lyssnade uppåt mot en genius. Besinnande viljan, lyssnande uppåt. Arne har gjort det motivet från eget huvud och hjärta, skillnaden är att han "Lyssnande på sin genius" gjorde figuren med handen på hjärtat som gest. Arne ville det mänskliga.

Ett till motiv. Installationen: invigningen i ämbete! Ämbetet är konsten och antroposofin i detta fall. Väktaren vid tröskeln, det södra, gröna fönstret. Motivet visar människan vid en avgrund, människans svårighet vid något att övervinna. Arne skapade konstnärligt förståeliga motivbilder av den själsliga och andliga världens nöd och möjligheter.

Motivet vid tröskeln visar något jag känner igen hos Arne. Nämligen den medmänskliga handen som vill inge trygghet och samtidigt visa vägen. Motivet visar också något man behöver på frihetslärandets väg: den att man måste skapa väsendet, anden, mytosfären, själv för att övervinna avgrunden. (I fönstret i form av en kentaur med mänskligt ansikte.)

Ett förtroendemotiv: Arne ville lära oss förtroende! Han sa till exempel: Man kan ju inte bara hålla sig till det som är försäkringar hela tiden!

Arnes övertygelse låg i konstens möjlighet till utveckling och förvandling. För honom var konsten och de motiv han skapade existensiell verklighet!!